

Jenni Witick

Näkökulmia musiikin soveltavaan käyttöön

Raportti Fida - International järjestön ja musiikinopiskelijoiden tuottamista hyväntekeväisyyskonserteista

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Tutkinto
Musiikkipedagogi
Opinnäytetyö
14.6.2012

Tekijä(t) Otsikko	Jenni Witick
Sivumäärä Aika	25 sivua + 2 liitettä 14.6.2012
Tutkinto	Musiikkipedagogi
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja(t)	Minna Muukkonen, Tapani Heikinheimo
<p>Opinnäytetyöni koostuu musiikinopiskelijoiden, Fida – International järjestön ja Helsingin Saalem – seurakunnan tuottamista hyväntekeväisyyskonserteista sekä kirjallisesta raportista, jossa tutkin musiikin soveltavaa käyttöä tuottamissamme konserteissa. Keskityn raportissani erityisesti 2011 toteutettuun Jouluyön heijastuksia – konserttiin.</p> <p>Työni tarkoituksena on tutkia millaisia merkityksiä ja vaikutuksia konserttien osallistavalla taiteella ja yleisötyöllä oli esiintyjien, yleisön sekä yhteistyökumppaniemme näkökulmista. Esittämäni johtopäätökset ja pohdinnat ovat syntyneet pääasiassa henkilökohtaisten havaintojen, yleisön ja esiintyjien palautteiden sekä aiheeseen liittyvän ammattikirjallisuuden pohjalta. Tieteellisiä menetelmiä en ole käyttänyt työssäni.</p> <p>Lopputuloksena voidaan todeta, että Jouluyön heijastuksia - konsertissa sekä aikaisemmissa tapahtumissamme erilaiset ja eri - ikäiset ihmiset kokivat osallistavan taiteen kautta monia yhteisöllisiä onnistumisen kokemuksia, joskin haasteitakin kohdattiin. Osallistava taide vaikutti positiivisesti myös yleisön määrään sekä Fidan kehitysyhteistyöhön kerättyyn tuottoon lukuisten esiintyjiksi osallistettujen seurakuntalaisten, musiikinopiskelijoiden ja taiteen ammattilaisten kautta. Konsertit ovat omalta osaltaan avartaneet seurakunna musiikkikulttuuria. Aijemmin seurakunnassa ei juuri hyväntekeväisyyskonsertteja pidetty eikä klassista musiikkia juurikaan kuultu. Nykyään muissakin seurakunnan hyväntekeväisyystapahtumissa käytetään musiikkia ja klassinen musiikki sekä klassiset akustiset instrumentit ovat vakiinnuttaneet paikkansa yhtenä ilmaisukeinona seurakunnan tilaisuuksissa. Seurakunnan kautta on tarjottu myös joitakin palkallisia esiintymistilaisuuksia, joista musiikinopiskelijat olemme saaneet arvokasta työkokemusta sekä kontakteja.</p>	
Teos/Esitys/Produktio	Jouluyön heijastuksia - hyväntekeväisyyskonsertti 2011
Avainsanat	yleisötyö, osallistava taide, hyväntekeväisyys

Author(s) Title	Jenni Witick ..
Degree	music pedagog
Degree Programme	music study program
Specialisation option	music pedagog
Instructor(s)	Minna Muukkonen, Thesis Instructor
<p>My thesis consist of a charity concerts wich were organized by music students, Fida - International arganization and Saalem - church and a written report where I examine applied uses of music in the charity concerts. In the written report I focus especially on to the Jouluyön heijastuksia - concert.</p> <p>Purpose of this thesis is to examine what kind of meanings and influences the applied uses of music included in the concerts. In my thesis I haven't used any scientific methods. The views and conclusions I introduce have form by feedback of audience and performers, professional literature and my personal observation and.</p> <p>In the Jouluyön heijastuksia - consert and in our previous concerts through the participatory art, different kind of people in different ages experienced many communal and successful experiences. We envolved professional performers to the concerts and also music students and members of the Saalem - church, through we got a lot of audience to the cocrnerts and fund to the development cooperation of Fida - International. Our concerts also variegate the musical culture in the Saalem - church by classical music and improvisatios. Before in the Saalem - church no one rarely organized a charity concerts or played classical music, today many charity events were used also music, classical music and classical acoustic instruments has an own part in the events in Saalem - church, where our concerts has affect positively for its part. Also some paid musical work has offered to us by the church, which has given valuable work experience and contacts to the music student.</p>	
Work/Performance/Project	Jouluyön heijastuksia – concert December 21.2011
Keywords	Concert producing, charity concert, audience development

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Termien määrittelyä	3
3	Soveltava taide musiikinopiskelijoiden ja - ammattilaisten toimenkuvassa	4
	3.1 Työllisyysnäkyviä soveltavan taiteen piirissä	5
	3.2 Työelämän esimerkkejä	5
4	Hyväntekeväisyyskonsertit osallistavana konserttitoimintana	11
	4.1 Idea ja taustaa	11
	4.2 Yhteistyökumppanit	12
	4.3 Fidan ja Saalem-seurakunnan kanssa tuotettuja konsertteja	16
5	Soveltava taide Jouluyön heijastuksia - konsertissa	17
6	Johtopäätökset ja pohdintaa	28
	Lähteet	25
	Liitteet	
	Liite 1. Konserttijulisteita	
	Liite 2. Cd	

1 Johdanto

Tuotin ensimmäisen pienimuotoisen hyväntekeväisyyskonsertin soveltavan projektina osana musiikkipedagogin opintojan 2009. Taustalla oli ajatus siitä, että klassisen musiikin ammattilaiset voisivat toimia tiiviimmin osana yhteiskuntaa ja vaikuttavat muihinkin osa - alueisiin kuin kulttuuriin, mikä voisi hyödyttää molempia osapuolia. Pohdin voisinko käyttää omia musiikillisia ja pedagogisia taitoja jonkin taiteen ulkopuolisen päämäärän hyväksi organisoimalla hyväntekeväisyyskonsertin osana musiikkipedagogin opintojani. Haasteena oli tietysti se kuinka tapahtumasta saisi tarpeeksi tuottoisan, jotta se kiinnostaisi mahdollisia yhteistyökumppaneita, pienellä budjetilla, ilman kuuluisia huippumuusikoita ja kokeneita mainonnan ammattilaisia. Toisaalta huomasin, että kun on tarpeeksi intoa ja tahtoa jonkin asian toteuttamiseen, on vaikea saada rauhaa ennen kuin suunnitelmat alkavat muuttua todellisuudeksi.

Ensimmäisen konsertin jälkeen syntyi muutamia muitakin hyväntekeväisyyskonsertteja, jotka ovat kaikki olleet eräänlaisia soveltavia kokeiluja, joissa taiteella pyrittiin edistämään sosiaalisia päämääriä niin esiintyjien kuin kuulijoiden keskuudessa sekä keräämään varoja Fidan kehitysyhteistyöhön yhteistyössä Saalem - seurakunnan kanssa. Konserttien kautta saimme tilaisuuden tuoda myös klassista musiikkia uuteen ympäristöön. Mukaan saimme myös musiikkialalla paikkansa vakiinnuttaneita taiteen ammattilaisia, jotka toimivat tarvittaessa ohjaavassa roolissa ja esiintyessään vakuuttivat vaativammatkin teknistä- ja musiikillista huipputasoa rakastavat kuulijat.

Konsertteja tuottaessa emme olleet tietoisia soveltavan taiteen käsitteistä tai musiikkialan hankkeista sekä yrityksistä, joissa on tietoisesti hyödynnetty taiteen moninaisia sosiaalisia vaikutuksia jo vuosikymmeniä. Tutustuttuani aiheeseen liittyvään termistöön pidin mm. yleisötyötä ja osallistavaa konserttitoimintaa aluksi "humpuukina". Kuitenkin monet taiteen soveltamiseen liittyvät käytännön hankkeet, joita tutkin kuvasivat hyvin omia musiikillisia kokemuksiani ja lisäksi työllistivät ammattimuusikoita, joten päätin tutkia aihetta tarkemmin. Toivon, että tämä opinnäytetyö rohkaisee musiikin opiskelijoita kehittämään ja laajentamaan ammattitaitoansa soveltavan taiteen menetelmin, unohtamatta kuitenkaan panostaa oman pääinstrumentin pitkäjänteiseen opiskeluun, josta on huomattavasti etua useimmissa muusikon ja pedagogin työtehtävissä.

2 Termien määrittelyä

Taiteen soveltavaan käyttöön liittyvä termistö ei ole vielä aivan vakiintunutta, mutta tekstin ymmärrettävyyden takaamiseksi esittelen joitakin soveltavan taiteen käyttöön liittyvien termejä.

Taiteen soveltava käyttö on kattotermi, jolla tarkoitetaan monimuotoista taidetoimintaa. Soveltavan taideprojektin tai toimintamuodon tunnusmerkkejä ovat tavoitteet, joissa korostuvat muutkin kuin taiteelliset tavoitteet esimerkiksi hyvinvointi, innovaatioiden ja matkailullisten vaikutusten esittäminen, jolloin taitelijat toimivat yhteistyössä muiden sektorien toimijakentillä, kuten matkailu-, hoito- tai yritysympäristöissä. Soveltavaa taidetta käyttäessään taiteilijat soveltavat uusia toimintamalleja ja yhteistyömuotoja, jotka eivät rajoitu heidän taiteelliseen substanssiinsa. (Tampereen Yliopisto, 2010) Esimerkiksi orkesterimuusikko voi jalkautua konserttisalista kouluihin pitämään osallistavia työpajoja lapsille tai musiikkipedagogi voi pitää palvelutalon asukkaille musiikkituokioita, joissa edistetään heidän toiminta- ja ilmaisukykyään. (Metropolia, 2011. Taiteesta hyvinvointia internet-artikkeli)

Sosiaalinen kulttuurityö – tarkoittaa taiteen ja taidepedagogisten menetelmien soveltamista uudella tavalla ja uusissa yhteyksissä: esimerkiksi musiikkipedagogi voi toteuttaa palvelutalossa asukkaiden hyvinvointia ja toimintakykyä edistäviä musiikkituokioita. Sosiaalisessa kulttuurityössä pyritään usein kehittämään ihmisen toimintakykyä luovan toiminnan, kuten musiikin, draaman ja kuvallisen ilmaisun avulla. (Metropolia 2012.)

Yleisöyhteistyö on eräs soveltavan taiteen ja sosiaalisen kulttuurityön muoto, jolla pyritään lisäämään yleisön osallisuutta ja vuorovaikutuksellisuutta taiteen kokemisessa ja tekemisessä sekä edistämään hyvinvointia taiteen avulla. Tavoitteena on yleisön roolin laajentaminen passiivisesta vastaanottajasta aktiiviseksi toimijaksi ja vaikuttajaksi. Esimerkiksi Suomen Kansallisooppera tarjoaa lapsille ja nuorille

suunnattuja esityksiä, kiertokäyntejä Oopperaan, erilaisia taidekasvatusprojekteja ja opettajien koulutusta. Yleisö voi osallistua työpajaan, jossa itse osallistuen ja toiminnallisesti luoden tutustutaan johonkin tiettyyn ohjelmassa olevaan teokseen tai kappaleeseen. **Osallistavan konserttitoiminnan** tavoitteet ovat yleensä hyvin samanlaiset kuin yleisöyhteistyöllä. Konserttitilanteessa saatetaan käyttää esimerkiksi draaman menetelmiä musiikin rinnalla luomaan suhde yleisöön. (Metropolia, 2011. Musiikki elämään internet-artikkeli)

Taiteen tekemisellä ja kokemisella on tutkimusten mukaan merkittäviä vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin. **Hyvinvointi** on subjektiivinen tuntemus, joka on yhteydessä ihmisen mielialaan ja onnellisuuden tuntemukseen. Aristoteleen ajoista lähtien hyvinvointi on ollut länsimaissakin yksi ihmisen tärkeimmistä päämääristä. Nordenfeldt'n (1991) mukaan Aristoteelinen toiminnan filosofia korostaa kulttuuriaktiivisuuden merkitystä ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle. Aristoteelisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ihmisen aktiivista toimintaa, jonka kautta hyvinvointi ja mahdollisesti myös onnellinen tunnetila saavutetaan. (Ruokonen Inkeri 2011. s.3)

Yhteisöpedagogi - Yhteisöpedagogit tekevät nuorisotyötä, koulutus- ja ohjaustyötä, suunnittelevat, kehittävät ja edistävät aktiivista kansalaistoimintaa moninaisissa järjestöissä, työskentelevät lastensuojelulaitoksissa ja monenlaisissa lasten ja nuorten ohjaustehtävissä sekä aikuiskoulutuksen tehtävissä. Yhteisöpedagogi voi työskennellä asiantuntija- ja johtotehtävissä esimerkiksi kunnan nuorisotyön/vapaa-aikatoimen palveluksessa tai kansalaisjärjestössä, seurakunnissa tai perhekodeissa. Koulutus antaa myös valmiudet toimia itsenäisenä yrittäjänä. Lisäksi yhteisöpedagogit tekevät töitä erilaisten ESR- ja muurahoitteisten projektien parissa. (Suomisanakirja 2012.)

Kolmas sektori - yksityisen ja julkisen sektorin väliin jäävä yhteiskunnallinen sektori, johon kuuluu voittoa tavoittelemattomia järjestöjä ja säätiöitä mm. erilaisia kulttuurialan ja sosiaali- ja terveysalan yhdistyksiä. (Metropolia, 2012.)

Tavoittava konserttitoiminta – on toimintaa, jolla pyritään tavoittamaan yleisöjä, jotka eivät välttämättä muuten pääse osalliseksi konserttitoiminnasta. Hyviä esimerkkejä tällaisesta toiminnasta ovat kouluissa ja palvelutaloissa järjestettävät konsertit. (Metropolia 2012)

3 Soveltava taide musiikin opiskelijoiden ja ammattilaisten toimenkuvassa

Tutkin tässä luvussa hieman taiteen soveltavan käytön mahdollisuuksia Suomessa taiteilijoiden toimintakentässä. Sanotaan, että soveltavan taiteen menetelmät voivat lähitulevaisuudessa luoda uusia työllistymismahdollisuuksia musiikin ammattilaisille, tai niin ainakin toivotaan. Taide yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvoinnin edistäjänä on ollut viime aikoina paljon esillä julkisessa kulttuurikeskustelussa ja keskeinen teema myös monissa valtakunnallisissa taidehankkeissa. Soveltavan taiteen ennakoidaankin vähitellen vakiintuvan vähitellen kiinteäksi osaksi yhteiskuntaa, mikä tulisi näkymään myös musiikkialan koulutuksessa sekä musiikin ammattilaisten toimenkuvassa.

Havaintojeni mukaan erilaisia apurahojen pohjalta tehtyjä valtakunnallisia hankkeita ja tutkimuksia on runsaasti vireillä, eikä ihme, sillä useiden tutkimusten mukaan on todettu, että taiteen tekemiseen osallistuminen edistää merkittävästi yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia. (Nummelin, Sanna 2011. S.2, Ruokonen, Inkeri 2011. Johdanto). Ihmisille halutaankin nykypäivänä tarjota mahdollisuuksia osallistua taiteen kokemiseen ja tekemiseen enemmän taidelaitosten ulkopuolella myös innovatiivisissa ympäristöissä, kuten sairaaloissa ja vanhainkodeissa, joissa taideprojektit voivat toimia osallistujien hyvinvoinnin, ilmaisukyvyn ja empatian lisääjänä sekä taiteilijoiden näkökulmasta yhtenä yleisötyönmuotona. (Jukka Virtala 2012). Musiikinopiskelijan näkökulmasta nämä uudet toimintaympäristöt ja niihin liittyvät työllisyysnäkökulmat vaikuttavat erittäin lupaavilta, mutta niihin liittyy myös monia hämmentäviä kysymyksiä. Mistä aloittaa jos ei ole tarvittavaa ammattitaitoa toimia yrittäjänä, yhteisöpedagogina tai sisältöosaajana taidelähtöisissä projekteissa ja jos sopiva toiminta ympäristö löytyykin, kuka maksaa palkan? Jääkö arvokas työ kuitenkin vapaaehtoistyön tasolle? Monen muusikon elämä on jo täynnä vapaaehtoista yleisötyötä mm. sukulaisten ystävien ja seurakuntien parissa opetustöiden ja palkallisten esiintymisten lisäksi. Kuka osoittaa empatiaa taiteilijoille heidän huolehtii heidän hyvinvoinnista ja ilmaisukyvystä? Taiteilijat itse.

3.1 Työllisyysnäkyviä soveltavan taiteen piirissä

Taidealalla tapahtuva aktiivinen hankepohjainen toiminta, verkostojen luominen sekä eri alojen välinen vuoropuhelu on luonut joitakin lupaavia mahdollisuuksia muusikoiden työllistymisnäkyymiin. Esimerkiksi toukokuussa 2010 Opetus- ja kulttuuriministeriö jakoi alueellisille taidetoimikunnille miljoona euroa alle 30-vuotiaiden koulutettujen taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden työllistämiseen sekä taiteen ja kulttuuripolitiikan hyvinvointivaikutuksien lisäämiseen. Alueellisten toimikuntien työllistämishankkeiden selvityksessä todettiin kuitenkin, että hankkeet eivät yksin ole ratkaisu taiteentekijöiden ja sosiaali- ja terveystieteiden vuoropuhelun ja yhteistyön lisäämiseen, vaan vuoropuhelun ja verkostoitumisen todellinen edistäminen vaatii alan valtakunnallista koordinointi- ja suunnittelutyötä sekä pysyviä taloudellisia panoksia ohjelman toteuttamisessa mukana olleilta ministeriöiltä. (Raija Nurmijärvi 2012. s.2)

Asiantuntijoiden mukaan tulevaisuudessa musiikkialalle voi syntyä soveltavan taiteen piiriin kuuluvia pysyvämpiä työpaikkoja juuri kolmannen sektorin kansalais- ja yhdistystoiminnan puitteissa, mikäli taloudelliset haasteet voitetaan mm. muusikoiden yrittäjyyskoulutusta parantamalla sekä verkostoja luomalla. (Halonen 2011, s. 92) Mikäli soveltavan taiteen vakiinnuttamiseen tarvittava rahoitus löytyy mm. senioripedagogiikan merkityksen kasvaminen väestön ikääntymisen ja huoltosuhteen muuttuessa voisi olla yksi muusikoita työllistävä osa – alue. (Kaija Huhtanen 2011. s.123)

Kannattaako siis musiikinopiskelijoiden alkaa itsenäisesti kehittämään ammattitaitoaan myös soveltavan taiteen alueella vai keskittyä ainoastaan perinteisiin muusikon ja musiikkipedagogin toimenkuviin? Kaikkea ei kuitenkaan ehdi opiskelemaan samaan aikaan, on siis valittava viisaasti. Tutkimusten mukaan muusikoita ja musiikkipedagogeja koulutetaan taidemusiikin alalla liikaa, enemmän kuin opintoja vastaavaa työtä on tarjolla. (Kaija Huhtanen s.120) Pitkästä kouluputkesta, peruskoulusta ja lukiosta valmistuneet sekä klassisen musiikin opintoihin hakeutuneet opiskelijat eivät kuitenkaan aina ole tietoisia työelämän todellisuudesta tai minkälaisiin työelämän toimenkuviin tähtäävät opiskelun kautta. Nuoret musiikinopiskelijat helposti "laitostuvat" suorittamaan tunnollisesti opintoja vailla tarkempaa urasuunnitelmaa,

mikä on ongelmallista jos opinnot eivät vastaa työelämän osaamistarpeita. Jotta musiikinopiskelija voisi työllistyä omalla alallaan arvioisin, että vahvan soittotaidon ja pedagogisten taitojen lisäksi hän tarvitsee työelämän kontakteja jo opiskeluaikana. Niiden avulla opiskelija voi valmistuttuaan ponnistaa työelämään, mutta nämä kontaktit opiskeluaikana jäävät mukaan helposti hyvin vaatimattomiksi. Opiskelijoiden tulisiikin aktiivisesti etsiä ammatillista identiteettiään myös oman oppilaitoksensa ulkopuolella. Musiikkialalla virkoja ja vakituisia töitä on vähän, joten työelämään pääsy vaatii muusikolta vähintäänkin aktiivisuutta sekä itsensä työllistämisen taitoja.

3.2 Työelämän esimerkkejä

Tietoisesti taiteen saavutettavuutta, ihmisten hyvinvointia edistävää ja yleisöä osallistavaa taidetoimintaa on Suomessa ollut jo kauan perinteisempien musiikkitapahtumien rinnalla. Taustalla on laajoja verkostoja, monimuotoisia hankkeita sekä vapaaehtoistyöhön perustuvaa toimintaa, joiden yhteydessä tehdään tieteellisiä tutkimuksia taiteen ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä. Seuraavaksi esittelen muutamia musiikkialan toimijoita, jotka ovat inspiroivia esimerkkejä soveltavan taiteen kehittämisestä sekä musiikin ammattilaisten työllistämisestä.

Konserttikeskus Ry

Konserttikeskus Ry on toiminut jo vuodesta 1964 lähtien tehden laajaa osallistavaa yleisötyötä kouluissa ja päiväkodeissa. Toiminta on laajentunut vuosien aikana ja vuonna 2011 yhdistys järjesti yli 1700 konserttia ja työpajaa, lapsille ja nuorille ympäri Suomea. Toiminnallaan Konserttikeskus työllistää satoja esiintyjä, jotka ovat yhdistyksen hallituksen ja ohjelmatoimikunnan valitsema musiikin ammattilaisia. Konserttikeskuksen ohjelmistossa on eri musiikkityylejä edustavia ohjelmia klassisesta musiikista tangoon ja lastenmusiikista eri kansojen kansanmusiikkiin. Yhdistyksen merkittäviä tukijoita ovat opetusministeriö ja Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus

(ESEK), joiden ansiosta konsertteja voidaan tarjota kohtuullisin hinnoin, niin että tilaajat maksavat konserteista aiheutuneista kuluista noin puolet. (Konserttikeskus, 2012)

Arts in Hospital – hanke

Unesco toteutti jo vuonna 1990 poikkitieteellisen ja moniammatillisen Arts in Hospital -hankkeen. Hankkeen päämääränä oli taata jokaiselle tasa-arvoinen mahdollisuus ihmisoikeuksien julistuksen 27.artiklan mukaiseen oikeuteen nauttia sekä päästä osallisuuteen yhteiskunnan kulttuurista ja sivistyselämästä. Huomiota kiinnitettiin erityisesti ihmisiin, jotka olivat normaalin yhteiskunnan kulttuuritoimintoja vailla ja toisten avun varassa. Taidetta käytettiin hoitotyössä eräänlaisena terapiamuotona, tavoitteena oli taide- ja kulttuuritoiminnan yhdistäminen osaksi hoitotyötä ja soveltuessa hyvin myös hoitoympäristön viihtyvyyden parantamiseksi, mikä lisäksi tukisi myös taiteilijoiden työllistymistä. (Rukonen Inkeri 2011. s.5)

Terveyttä kulttuurista -verkosto

Arts in Hospital – hankkeen päämäärien pohjalta syntyi vuonna 1992 Terveyttä kulttuurista verkosto, joka perustui eri alojen ammattilaisten henkilökohtaiseen kiinnostukseen. Verkoston tavoitteena on kerätä ja jakaa tietoa kulttuurin mahdollisuuksista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Terveyttä kulttuurista – verkosto on tehnyt poliittisella tasolla merkittävää työtä edistääkseen taiteiden soveltavaa käyttöä sosiaali- ja terveysalalla. Valtioneuvosto teki verkoston toiminnan vakiinnuttamisesta periaatepäätöksen vuonna 2003 liittyen eduskunnan hyväksymään Taide- ja taiteilijapoliittiseen ohjelmaan. Tuloksekkaaksi osoittautunutta Terveyttä kulttuurista – toimintaa jatkettiin julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan toimin. Valtion tehtäväksi määriteltiin huolehtia verkoston toiminnan edistämisestä opetus-, sosiaali- ja terveys- sekä ympäristöministeriön yhteistyönä ja toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen mahdollistamiseksi päätettiin selvittää sopiva rahoitusmalli. Keväällä 2008 on käynnistynyt opetusministeriön

aloitteesta terveyden ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten toimintaohjelman valmistelu osana Terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa, jonka tuotoksena syntyi Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia - ehdotus toimintaohjelmaksi 2010 - 2014. (Terveyttä kulttuurista verkosto – internet artikkeli. 2012 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.)

Resonaari

Resonaari on Suomessa sekä ulkomailla tunnettu erityispalvelukeskus, jossa tehdään erityispedagogiikan, musiikkikasvatuksen, kuntoutuksen ja musiikkiterapian kehittämistä sekä tutkimustyötä. Resonaarin on perustettu Helsingissä 1995. Resonaarin kattojärjestönä toimii HelsinkiMissio, joka on toiminut sosiaalialalla vuodesta 1883.

Erityispalvelukeskuksen yhteydessä toimii myös Resonaari erityisryhmille suunnattu musiikkikoulu. Resonaari musiikkikoulun ideana on tuottaa tavoitteellista ja elämyksellistä musiikin oppimista niille kohderyhmille, joille perinteinen soitonopetus ei sovellu vamman, oppimishäiriön tai muun syyn takia. Toiminnan tavoitteet ovat musiikkikasvatuksellisia, joiden lähtökohtana on taiteen perusopetuksen mukaiset tavoitteet. Lisäksi opetuksessa huomioidaan myös kuntoutukselliset ja sosiaaliset näkökulmat ja pyritään palvelemaan syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä. (Musiikin erityispalvelukeskus Resonaari, 2011)

Klasariklubi Ry ja Voimakolmio - hanke

Klasariklubi - toiminnan ja voimakolmio – hankkeen luojat ovat vahvoja musiikkielämän vaikuttajia sekä perinteisen osaamisen, että musiikin soveltavan käytön alueilla. Viulutaiteilija Minna Pensola johtaa muusikon uransa rinnalla kulttuurirahaston rahoittamaa Klasariklubi konserttitoimintaa, jota ylläpidetään pääsääntöisesti punavuorena Dubrovnik – ravintolassa. Klasariklubi tekee yleisötyötä, jonka ideana on tuoda laadukasta taidemusiikkia kansalle, sellaisessa ympäristössä, joka on suurelle yleisölle klassisen musiikin konserttisaleja läheisempi. Samalla klubi tarjoaa mielenkiintoisen estradin perinteisissä klassisen musiikin konserteissa käyneelle yleisölle, joka voi kokea musiikin erilaisessa ympäristössä uudella tavalla. (Minna

Pensola 2011) Klasariklubilla on vierailut nimekkäitä muusikoita kuten viulutaiteilija Alina Pogostkina, kapellimestarit Leif Segerstam ja Sakari Oramo. Liput klubille ovat 10€ sisältäen eteispalvelun.

Minna Pensola on mukana myös säveltäjä Eero Hämeenniemen luoman Voimakolmio – hankkeessa, jonka tavoitteena on parantaa yleisön, esiintyjien ja säveltäjien välistä vuorovaikutusta. Hanke korostaa erityisesti kuulijan roolia. Kuuntelemista pidetään yhtenä musisoimisen muotona ja sekä säveltäjää että soittajaa kiinnostaa kuulijalta tuleva palaute.

Musiikki- ja kulttuurikeskus Verso

Musiikki – ja kulttuurikeskus Verso on toteuttanut kulttuurirahaston tuella ikäihmisille tai alle kouluikäisille lapsille suunnatuja musiikillisia hankkeita, joiden vaikutuksia on erittäin positiivista tieteellistä näyttöä. Hankkeisiin on sisältynyt mm. vanhuksille Virkistysverso – konsertteja ja musiikkituokioita sekä lapsille musiikkisatukonsertteja ja musiikkisatutuokioita. Lisäksi kulttuurikeskus on tuottanut koulutuksia sekä materiaalijulkaisuja vanhustyöntekijöille ja päivähoidon henkilöstölle, jotta hyödylliseksi havaittu musiikkitoimintaa voisi jatkua määrääajaksi rahoitettujen hankkeiden jälkeenkin. (Musiikkia- ja Kulttuurikeskus Verso 2012)

Pelastakaa Itämeri - gaalakonsertit

Pelastakaa Itämeri - gaalakonsertit ovat Katajanokan Rotary klubin vuosittain järjestämiä hyväntekeväisyyskonsertteja, jotka toteutetaan yhteistyössä WWF:n kanssa. (WWF 2012) Konsertit ovat taitavasti markkinoituja ja pitkälle tuotteistettuja tapahtumia, jotka lisäävät tietoa Itämeren ongelmista, keräävät tuottoa Itämeren suojelemiseksi sekä työllistävät muusikoita esiintyjiksi.

Vastaavia klassiseen musiikkiin painottuvia hyväntekeväisyyskonsertteja on nähty Suomessa vain vähän, mikä johtunee taloudellisista haasteista. Kevyen- ja viihdemusiikin konserteilla hyväntekeväisyyteen saadaan nyky maailmassa helpommin ja suurempia tuottoja. Klassinen musiikki ei välttämättä aktivoi niin laajaa kuulijakuntaa ja menestyneet suuria yleisömääriä tavoittavat klassisen musiikin osaajat ovat kalliita palkata.

4 Hyväntekeväisyyskonsertit osallistavana konserttitoimintana

Kerron tässä luvussa tarkemmin millaisia olivat tuottamamme hyväntekeväisyyskonsertit; miksi ja millä tavalla käytimme taiteen soveltavia keinoja sekä millaisia vahvuuksia ja heikkouksia toiminnassa oli.

4.1 Idea ja taustaa

Elokuussa 2009 halusin tuottaa konsertin, jonka toteuttamisessa olisi mahdollista tehdä jotain konkreettista hyvää kehitysyhteistyöhön liittyen omaa musiikillista ja pedagogista ammattitaitoa hyödyntäen ja kehittäen. Haaveilin konsertista, joka sisältäisi pääosin klassista ja akustista musiikkia sekä tuottaisi varoja luotettavaan hyväntekeväisyyskohteeseen. Tunsin luotettavan lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevän helluntaiseurakunnan, jossa konsertin myös pystyisi toteuttamaan ilman tilavuokraa ja suurta alkupääomaa ja otin seurakuntaan yhteyttä. Aikomuksenani oli tehdä konsertista kristillinen hyväntekeväisyystapahtuma vaikka oli ilmeistä että klassinen musiikki ja kristillisuus eivät olleet suuria yleisömääriä koskiskelevia ”brändejä”, joilla saataisiin suuria summia hyväntekeväisyyteen. Toisaalta tiesin, että jos kansalaistoiminnalla kuten kirpputoreilla, myyjäisillä ja käsitöillä rahoitetaan hyväntekeväisyyttä- ja lähetysyhtöä tämän päivän Suomessa, niin miksi ei klassisella musiikillakin? Arvelin, että noin 3000 jäsenen seurakunnasta löytyisi innokkaita kuulijoita klassisellekin musiikille.

Yleensä hyväntekeväisyystapahtumissa esiintyvät menestyneet artistit, jotka innostavat yleisöä runsain määrin konserttiin sekä mahdollisesti osallistumaan hyväntekeväisyyteen. Itse en ollut onnut apurahaa palkatakseni konserttiin laajan yleisön tuntemia huippumuusikoita, eikä minulla ollut minkäänlaista kokemusta tapahtumien järjestämisestä, joten päätin aloittaa ”ruohonjuuri” tasolta ja rekrytoin konserttiin esiintyjiksi musiikinopiskelijoita sekä soittotaitoisia seurakuntalaisia, mikä ei

ollut huono idea, heidän joukostaan löytyi monia taitavia musiikin harrastajia sekä kansainvälisestikin menestynyt jazz-musiikin taitaja Joonatan Rautio ja muutamia muitakin taiteilijoita.

4.2 Yhteistyökumppanit

Riskitön luotettaviksi havaittujen sekä hyvän julkisuuskuvan omaavien yhteistyökumppanien kanssa toimiminen on ensisijaisen tärkeää hyväntekeväisyyskonserttien järjestämisessä, jotta tuotto saataisiin todella sinne mihin se on tarkoitettu ja avun perille viemistä voidaan pyytää dokumentteja. Tässä luvussa esittelen Fida – International järjestön sekä Saalem- seurakunnan, joiden kanssa järjestimme hyväntekeväisyyskonsertteja.

Fida International on vuonna 1927 perustettu Suomen helluntaiseurakuntien lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestö. Fidan noin 270 lähetystyöntekijää työskentelee pääasiassa seurakunta - ja raamattukoulutyössä eri puolilla maailmaa. Fidan kehitysyhteistyöntekijät puolestaan asuvat kohdemaissa pysyvästi ja työskentelevät oman ammattinsa pohjalta huolehtien humanitaarisen avun perille menosta. Kehitysyhteistyössään Fidan noudattaa kansainvälisiä humanitaarisen avun periaatteita:

1. Tarve määrittelee avun
2. Avunsaajaa ei syrjitä tai suosita uskonnon, etnisen taustan, kansallisuuden, mielipiteiden tai muiden tämänkaltaisten syiden vuoksi.
3. Apua ei sidota hallitukseen tai politiikkaan.
4. kunkin yhteisön ja maan kulttuuria, rakenteita ja tapoja kunnioitetaan,
5. järjestöt työskentelevät yhteistyössä paikallisten kumppaniensa kanssa.

(Fida – International, s. 37 - 38)

Kansainvälisten humanitaaristen periaatteiden mukaisesti Fidalla on pyrkimys valistaa ja varustaa ruohonjuuritason kehitysyhteistyöllä paikallisia yhteisöjä, jotka ovat työn voimavarana. Kehitysyhteistyötä tehdään yhdessä paikallisten helluntaiseurakuntien sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa, jotka tuntevat paikallisen kulttuurin ja olosuhteet toimien oman yhteisönsä parhaaksi. Lähtökohtana on ihmisen

kokonaisvaltaisten tarpeiden huomioiminen, joka mahdollistaa kestävä ja ihmisen elämää syvältä muuttavan vaikutuksen. Fida on saanut ulkoministeriön kehitysyhteistyötukea vuodesta 1974 saakka. Lisäksi Fidalla on sopimus Euroopan komission humanitaarisen avun osaston ECHO:n kanssa. (Fida – International 2012)

Saalem - seurakunta on Helsingin Kalliossa sijaitseva helluntaiseurakunta, jossa on noin 3000 jäsentä. Kaikki konserttimme on pidetty Saalem – seurakunnan pääsalissa, jonka tilat ovat varsin otolliset hyväntekeväisyyskonsertin tuottamiselle: pääsaliin mahtuu useita satoja ihmisiä ja se on suhteellisen hyvä akustiikaltaan, miksaus järjestelmäkin on kohdallaan. Konserttipaikan valintaan vaikuttivat ennen kaikkea henkilökohtaiset kokemukset. Seurakunta ja sen pastorit olivat ennestään tuttuja ja pidin Saalemia suhteellisen tervehenkisenä, avoimena ja hyvämaineisena yhteisönä. Halusin konserttiemme kautta vaikuttaa positiivisesti seurakunnan musiikilliseen ilmaisuun ja lisätä eri-ikäisten ihmisten yhteistyötä seurakunnassa osallistamalla heitä esiintyjiksi.

4.3 Fidan ja Saalem-seurakunnan kanssa tuotettuja konsertteja

Fidan ja Saalem - seurakunnan kanssa tuottamamme konsertit ovat tähän asti olleet vapaaehtoistyöllä tuotettuja, toisistaan riippumattomia erillisiä konsertteja, joilla kaikilla on ollut oma teema ja hyväntekeväisyyskohde. Yhtenäisiä piirteitä konserteissa ovat puolestaan olleet osallistavan konserttitoiminnan ja yleisötyön piirteet sekä tarkkaan harkittu poikkitaiteellinen kokonaisuus: läpi konsertin kulkeva punainen lanka, jokin teema tai ajatus, joka hahmottuu mainoksista, musiikista sekä laulun sanoista. Tutkin tässä luvussa konserteissa esiintynyttä soveltavaa taidetta sekä analysoin konserttien kehityskaarta.

Säveliä Sredecille 2.8.2009 oli ensimmäinen pienimuotoinen hyväntekeväisyyskonsertti, jonka tuotin soveltavana projektina osana opintoja Metropolian musiikin koulutusohjelmassa. Lähtökohtana oli auttamisen halu sekä uteliaisuus kokeilla jotakin uutta, mitkä ovat varsin tyypillisiä syitä vapaaehtoistyön tekemiseen (Yeung 2004). Sain samalla myös mahdollisuuden soveltaa pedagogisia ja musiikillisia taitoja itselle

tuntemattomalla alueella eli konserttituottamisessa, mikä oli haastavaa, mutta mielenkiintoista. Konsertissa oli muutamia selkeitä osallistavan taiteen ja yleisötyön elementtejä. Konsertin ensisijainen tavoite oli taiteen ulkopuolella: ohjelmataloilla oli tarkoitus tukea Fidan kautta Bulgarian Sredecin kylän seurakuntaa ja heidän avustustoimintaa, joka kohdistuu lähellä oleviin romanikyliin mm. ruoka-avun ja vaatteiden muodossa, mikä vaikutti jonkin verran myös musiikkivalintoihin. Konsertissa olisi voinut esiintyä aivan hyvin myös Saalem- seurakunnan romanimuusikoita, mutta sillä kertaa päätin tukea romaneja oman kulttuurimme taidemusiikilla sekä hengellisillä lauluilla. Halusin tuoda seurakuntaan klassista musiikkia, koska sitä kuultiin siellä mielestäni turhan vähän, toivoin että siitä pääsisivät nauttimaan useammat ihmiset ja samalla saisin itsekin olla mukana soittamassa, mikä oli ilman muuta yksi konserttiin liittyvä henkilökohtainen tavoite. Edellä mainittujen päämäärien lisäksi musiikkiohjelman valintaan vaikutti pyrkimys tuottaa kohdeyleisölle eli Saalem – seurakunnan jäsenille virkistävän erilainen musiikkiin painottuva tapahtuma, josta he nauttisivat, jollaista ei aikaisemmin ollut järjestetty. Sympaattista konsertissa oli se, että kuulijat joita oli tilan suuruuteen nähden vähän, noin kuusikymmentä, todella lahjoittivat hvyäntekeväisyyteen runsain määrin varoja. Ilmeisesti musiikistakin pidettiin!

Tähdistä kirkkain – joulukonsertti 19.12.2009

Tähdistä kirkkain – konsertissa resursseja oli edellistä konserttia enemmän ja järjestäjiä useampia. Panostimme mainostukseen enemmän kuin aijemmassa konsertissa ja tapahtumaan saapuikin noin kaksisataa kuulijaa. Konsertin käsiohjelmien tuotot ja eteisaulan kolehtitulot lahjoitimme Fidan työhön Ugandan – entisten lapsisotilaiden fyysiseen ja henkiseen kuntoutukseen, mikä motivoi muusikoita harjoittelemaan ja tekemään käytännön konserttivalmisteluja yhteisen tärkeäksi koetun päämäärän hyväksi. Tämä toi hyvinvointia edistävää yhteisöllisyyttä ja talkoohenkeä esiintyjien keskuuteen. Konsertti järjestettiin jälleen tuttujen yhteistyökumppanien kanssa ja esiintyjiksi osallistettiin musiikinopiskelijoita sekä seurakuntaan kuuluvia taitavia musiikin harrastajia, jazz- muusikko Joonatan Rautiokin suostui tulemaan esiintyjäksi. Ryhmät harjoittelivat itsenäisesti omia kappaleitaan eivätkä kaivanneet erityistä ohjausta, enemmänkin keskustelua yhteisistä tavoitteista ja käytännön asioista. Kenraaliharjoituksissa oli kuitenkin hyvä että mukana oli myös kokenut esiintyjä

Joonatan Rautio, joka teki auktoriteetillaan harjoituksesta tehokkaan ja teki sovituksiin tarvittaessa muutamia muutoksia sekä piti huolen siitä, että kappaleisiin löytyi sopiva yhtenäinen tempo. Tähdistä kirkkain – konsertin musiikkiohjelmassa oli alussa rauhallista barokki – musiikkia, jota halusimme tarjota erityisesti vähemmän klassista musiikkia kuunteleville ihmisille. Barokista siirryttiin kevyesti kansanmusiikkivaikutteisiin joululaulusovituksiin, joista muutamat perustuivat osittain improvisointiin, nämä elementit olivat klassisen musiikiopiskelijoille mukavaa vaihtelua ja varmasti myös yleisölle. Jazz – muusikko Joonatan Raution extempore - puhe sekä saksofonisoolot olivat yksi konsertin kohokohdista, jonka jälkeen laulettiin vielä muutama tunnettu joululaulu opiskelijoiden ja ammattilaisten sovittamana.

Ihana joulukonsertti 21.12.2010

Ihana joulukonsertti oli kolmas samojen yhteistyökumppanien kanssa toteutettu hyväntekeväisyyskonsertti. Saalemin pastoreiden aloitteesta pyrimme konsertilla kiinnittämään ihmisten huomion ajankohtaiseen Itä-Euroopan romanien ahdinkoon, mikä oli alkanut vähitellen näkyä myös Helsingin katukuvassa. Konsertin tuotot lahjoitettiin joululahjana Fidan Baltian ja Balkanin alueen Yhdelle vähimmäistä – työhön, jossa autettiin köyhiä romaneja heidän kotikylissään mm. humanitaarisella avulla sekä koulutus- ja seurakuntatyöllä. Hyväntekeväisyyden lisäksi konsertissa korostuivat jälleen sosiaaliset tavoitteet sekä yleisötyön näkökulmat. Pyrimme luomaan esteettisen konserttitapahtuman, jonne kuka tahansa voisi tulla, minkä uskoimme rikkovan turhia ennakkoluuloja helluntaiseurakuntaa kohtaan ja mahdollisesti meidän helluntaiseurakuntalaisten turhia ennakkoluuloja ulkopuolisia kohtaan. Konsertin järjestäjille kristilliset arvot olivat kyllä tärkeitä, niiden annettiin näkyä ja kuulua, mutta tietoisesti hienotunteisesti yleisöä kunnioittaen mm. aulaan järjestetyssä taidenäyttelyssä sekä laulujen sanoissa.

Konsertin kohderymänä olivat erityisesti työstä ja kiireestä väsyneet ihmiset, joille haluttiin tuottaa rauhallinen ja virkistävä konserttielämys klassisen musiikin, improvisaation ja joululaulujen parissa. Kohderyhmän valinta näkyi paitsi mainoksissa myös konsertin taiteellisessa kokonaisuudessa, joka oli rauhallinen. Konsertin ohjelma oli suunniteltu suhteellisen hidastempoiseksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi vailla ylimääräisiä juontoja tai erityisiä rahankeräyspuheita lukuun ottamatta Fidan puhetta,

jossa kerrottiin hyväntekeävisyyскоhteesta. Hyväntekeväisyyskonserteille tyypillisiä yleisön tunteisiin vetoavia rahankeräyspuheita halusimme tällä kertaa välttää, mistä kaikki konsertin järjestäjät olivat yksimielisiä. Koimme, että karismaattisissa kristillisissä seurakunnissa on vähän liikaa rahaan liittyviä painostaviakin puheita. Konsertilla haluttiin vaikuttaa myös tähän osa-alueeseen ja uskoa että varoja saadaan tarpeeksi keräyskohteeseen ilman painostustakin.

Konsertin musiikkityylin ja kokoonpanon vaihtelut olivat rohkeita ja seurakunnassa todennäköisesti ennen kuulumattomia, mutta ne muodostivat tarkkaan harkitun usean ihmisen yhteistyön tuloksena tehdyn kokonaisuuden. Pyrimme kokoamaan sellaisen konserttiohjelman, josta löytyisi varmasti jokaisen kuulijan osalta jotain tuttua, mutta myös paljon uutta ja mielenkiintoista. Konsertissa kuultiin aluksi tunteellista kansallisromanttista klassista musiikkia sellolla ja pianolla sekä muutamia kitaralle tehtyjä joululaulusovituksia. Väliajan jälkeen ohjelmassa oli barokin aikakauden tanssillinen ja iloinen harppukonsertto, joka sopi joulun tunnelmaan hyvin. Esitimme jousikvintetin ja harppusolistin kanssa, tämän jälkeen ryhmään liittyi runonlausuja, huilisti, trumpetisti sekä saksofonisolisti Joonatan Rautio. Esitimme teoksen, joka perustui improvisointiin ja sanataiteeseen ja joka rakennettiin Eino Leinon Hymyilevä Apollos – runon ympärille. Nuottitelineillämme oli ainoastaan runon sanat sekä lyijykynä merkinnöin tehty rakenne, johon sisältyi osittain improvisoituja välisoittoja, paikoin hiljaisuutta tai hiljaista säestystä lausujan lausussa sekä improvisointia d-duurissa. Sovimme myös joistakin efekteistä ja dynamiikan käytöstä tietyissä kohdissa. Kappaleen pääteemana oli ”maa on niin kaunis” - melodia, joka soitettiin pari kertaa runon tekstiin sopivissa kohdissa yhden tai useamman instrumentin soittamana.

*"Mut emmehän tuiskussa kuljekaan,
kun oikein me aattelemme.
Vaikk' elämme kaikki me päällä maan,
niin maassa tok' kiini emme.
Tääll' onhan niin paljon muutakin
kuin multaa, on kaunista, kultaakin,
kun oikein, oikein me etsimme vaan.
Niin kaunis, kaunis on maa."*

Yleisön palautteen mukaan runon ja improvisoidun musiikin yhdistelmä oli koskettava sekä intensiivinen ehkä jopa konsertin parasta antia, kuten myös soittajien näkökulmasta. Olin aijemminkin kiinnittänyt huomiota siihen, että yleisön ja soittajien läsnäolo tuntui olevan kaikkein herkimmillään improvisointivaikutteisissa teoksissa, mikäli teoksen rakenne oli tarkka ja vaadittu improvisointi pysyi soittajien mukaavuusalueella. Improvisaatioteoksen jälkeen palasimme tuttuihin ja turvallisiin kauneimpiin joululauluihin, joiden jälkeen teimme vielä lopuksi rohkean hypyn klassisen musiikin maailmaan: esitimme viimeisenä kappaleena jousitrion ja harpun säestämänä renessanssin ajalta peräisin olevan Veni Veni - laulun, mikä jäi varmasti kuulijoille mieleen.

5. Soveltava taide Jouluyön heijastuksia - konsertissa

Joulukuussa 2011 tuotetulla Jouluyön heijastuksia - konsertilla haluttiin tukea Itä – Afrikan kuivuudesta kärsiviä ihmisiä. Kuulimme syksyn aikana Itä – Afrikan tilanteesta Fidan ja Saalem - seurakunnasta sekä uutisten kautta, mikä sai aikaan jonkinlaisen velvollisuuden tunteen, että jotain pitäisi tehdä. Päätimme toteuttaa konsertin jälleen Fidan kehitysyhteistyön hyväksi. Etsimme tällä kertaa konserttiin esiintyjiksi myös afrikkalaisia muusikoita Saalem - seurakunnasta ja löysimmekin sellaiset, mutta he joutuivat perumaan tulonsa viime hetkellä heidän omassa kotimaassaan syttyneen sisällissodan takia.

Konsertissa käytettiin osallistavan taiteen periaatteita ajempaa tietoisemmin: esiintyjät koottiin harrastelijoista, opiskelijoista sekä ammattilaisista, jotta he voisivat oppia toisiltaan ja esitykset olisivat yleisön kannaltakin persoonallisia ja mieleenpainuvia, missä myös onnistuimme paremmin kuin osasimme etukäteen kuvitellakaan, niin hyvässä kuin pahassa. Halusimme myös, että ohjelman harjoittelun ja esiintymisen kautta eri - ikäiset musiikin ystävät pääsisivät taiteen tekijöiksi ja esiintyjiksi hyväntekeväisyyskonserttiin, mikä on mielestäni liian usein vain harvojen ja valittujen etuoikeus. Esiintyjä oli noin viisitoista ja kaikki kutsuivat läheisiään ja tuttaviaan kuuntelemaan sekä osallistumaan hyväntekeväisyyteen, minkä toivottiin jälleen tuovan paljon yleisöä konserttiin. Yleisöä tuli kuitenkin edelliseen konserttiin verrattun noin puolet vähemmän, minkä arveltiin johtuvan siitä, että saimme mainokset ja julisteet painosta vasta kaksi viikkoa ennen konserttia.

Tämä konsertti oli edellisiä huomattavasti raskaampi toteuttaa, työnjako ei ollut yhtä selkeää kuin aikaisemmin ja useita uusia ihmisiä tuli mukaan, jolloin ryhmäytyminen sekä positiivisen ryhmähengen muodostaminen vei aluksi paljon energiaa ja olisi jälkeinpäin ajatellen ehkä vaatinut minultakin enemmän pedagogisista ryhmänhallintataitoja sekä psykologista ymmärrystä. Vastuu ryhmien kokamisesta ja konsertin musiikillisesta kokonaisuudesta jakautui Jouluyön heijastuksia - konsertissa ehkä liian monelle eri ihmiselle ja syntyi hajaannusta. Joillakin ryhmillä soittajien hankkiminen ja harjoitusten organisoiminen tuotti jonkin verran vaikeuksia, soittajat varmistuivat myöhään eivätkä kaikki päässeet harjoituksiin samaan aikaan lopulta koko porukka oli paikalla vasta kenraaliharjoituksessa, mikä vaikutti yhteishenkeen sekä hieman esitysten laadukkuuteen. Jälkeinpäin ajatellen kappaleiden harjoittelussa olisi kaivattu yhtä tinkimätöntä, mutta ystävällistä ja kokenutta musiikkialan sisältöosaajaa, joka olisi ohjannut vähän kaikkien ryhmien harjoittelua ja varmistanut, että soittajat saadaan ajoissa rekrytoitua mukaan ja kaikki myös sitoutuvat vähintään tiettyinä ennalta sovittuina päivinä 3-5:n yhteisharjoitukseen kappaleesta riippuen. Itse en uskaltanut ominpäin siihen rooliin astua, luotin jokaisen ryhmän osaamiseen suostuen mm. kompromisseihin sovittujen aikataulujen suhteen. Edellä mainituista haasteita kuitenkin selvittiin hyvillä mielin. Pidimme yksimielisesti rikkautena sitä, että konsertissa esiintyi monenlaisia musiikkiryhmiä harrastelijoista ammattilaisiin.

Konsertin ohjelman suunnittelu ja harjoittelu oli parin kuukauden pituinen prosessi. Suunnittelin ohjelmakokonaisuutta aluksi melko itsenäisesti ja hyödynsin musiikkipedagogin koulutusta sekä opintojen ja konserttien kautta saatuja kontakteja sekä soitettua ohjelmistoa. Ajoin innokkaasti läpi ajatusta konserttiohjelman rakentamisesta ammattilaisryhmien esittämisen runouden ympärille, joiden välissä tunnelmaan sopivat musiikkiesitykset elävöittäisivät runojen sanomaa. Idea ei aluksi saanut kannatusta konsertin järjestäjien keskuudessa, mutta olin pohdissut runonlausunnan ja musiikin yhdistelmiä jo vuosia ensimmäisestä, joten tein töitä kovasti idean läpi viemiseksi ja lopulta se onnistuikin. Runonlausujaksi pyysin konserttiin erästä pariskuntaa, joiden kanssa olin esiintynyt aikaisemmin, molemmat olivat eläkkeelle jääneitä karismaattisia ammattilaisryhmiä. Oli hienoa saada konserttiin myös vanhempia ihmisiä. Lausijat olivatkin tärkeässä roolissa, he etsivät musiikkiin ja konsertin teemoihin sopivia runoja ja esittivät ne todella upeasti, hieman teatterin keinoja hyödyntäen. Yhteisharjoituksissa he olivat myös eräänlaisia neuvoa antavia tutoreita auttaen myös muutamissa käytännön järjestelyissä.

Konsertin ohjelman suunnittelussa luovuttiin pian musiikin gnererajoista, ne tuntuivat tylsiltä emmekä kokeneet tarvitsevamme niitä. Mielestäni samaan konserttiin sopi mainiosti klassinen Chopinin pianomusiikki, sekä klassisen musiikin ja jazzin välimaastossa liikkuvat Lazlo Sulen säveltämät saksofonille ja sellolle tehdyt kappaleet sekä joululaulusovitukset, joissa kuultiin myös vivahteita afrikkalaisista rytmeistä sekä harmoniasta. Konsertissa oli useampia erilaisia musiikillisia vaikutteita kuin aijemmista

tapahtumissamme ja useimmat valitut kappaleet sekä tekemämme sovitukset olivat moderneja ja melko kaukana perinteisestä joulutunnelmasta, jota ei musiikillisesti Jouluyön heijastuksia - konsertissa juuri ollutkaan. Tutut joulun teemat tulivat kuitenkin esiin runoista ja pienistä yksityiskohdista kuten lavan valaistuksesta ja aulan glögitarjoilusta. Konsertin ohjelman suunnittelu vaati huomattavan ankaraa työtä, verrattuna aikaisempiin konsertteihin, jotta kokonaisuudesta saatiin tasapainoinen. Haasteena oli myös se, että valitsemamme kappaleet ja runot olivat suhteellisen lyhyitä. Yhteistyöllä saimme kuitenkin runoista rakennettua läpi konsertin kulkevan punaisen langan, jolla luotiin sujuvuutta ja joulun tunnelmaa konsertin kulkuun. Myös saksofoni oli soittimena läsnä melkein kaikissa konsertin kappaleissa.

Konsertin mainoksissa pyrittiin luomaan potentiaaliselle yleisölle positiivinen ja persoonallinen mielikuva konsertista, joka herättäisi mielenkiintoa. Julisteet teki ammattigraafikko, jonka kanssa niitä suunniteltiin yhdessä, jotta konsertin tunnelma näkyisi jo julisteesta mahdollisimman hyvin.

Poikkitaiteellisuus sekä yleisötyön näkökulmat näkyivät myös konserttomainoksessa:

- maininta runonlausunnasta, klassisesta musiikista ja jazztahtavista joululauluista, että ihmiset tietävät mitä odottaa (piano oikeassa reunassa, viittaa klassiseen musiikkiin)
- infoa hyväntekeväisyys kohteesta: Fidan logo, linkki Fidan sivuille, jossa näkyi myös ninternetmanos tapahtumasta sekä lisätietoja konsertin hyväntekeväisyyskohteesta.
- yleisön innostaminen kuuntelemaan: perinteistä joulutunnelmaa valoefekteillä ja joulukuusella, jotta ihmiset löytäisivät mainoksesta myös jotain tuttua ja turvallista
- yleisötyön näkökulma: muutamia soittimia näkyvillä esillä rempseän teatteri - henkisen seurueen mukana, mikä antaa aavistuksen myös konsertin draamallisista aineksista.
- soittajien nimien maininta - tutut nimet tuovat lisää kuulijoita konserttiin (samalla myös muusikoiden markkinointia lisäkeikan toivossa)

Mainonnassa pyrittiin korostamaan kaikin tavoin konsertin luotettavuutta ja hyväntekeväisyyskohteen selkeyttä, koska hyväntekeväisyyteen kohdistuu monenlaisia ymmärrettäviä ennakkoluuloja ja epäilyjä. Epätietoisuus siitä mihin hyväntekeväisyyteen suunnatut varat todella menevät vaikuttaa ihmisten auttamis -

haluun. Konsertin käsiohjelmassa ja Fidan alkupuheessa pyrimme osoittamaan, että konsertin tuotoilla rahoitettu apu menee perille siihen tarkoitukseen mihin se on tarkoitettu eli kehitysyhteistyöhön Itä – Afrikan kuivuudesta kärsivien ihmisten auttamiseen. Nettimainonnan, julisteiden ja ”puskaradion” avulla saimme konserttiin noin 200 ihmistä, jotka osoittivat luottamusta ja osallistuivat hyväntekeväisyyteen kiitettävästi, mikä on hyvä tulos.

6 Pohdintaa ja johtopäätöksiä

Kokemukseni taiteen soveltavasta käytöstä hyväntekeväisyyskonserteissa ovat linjassa tutkimusten kanssa, joissa on todettu, että musiikki antaa elämyksiä ja merkityksellisiä taidenautintoja, hyvän elämän kokemuksiin, edistää yhteisöllisyyttä jne. (Sanna Nummelin s.3) Tämä ei kuitenkaan ole mikään musiikkitoimintaan osallistumisen automaattinen seuraus, tarvitaan myös osaavaa johtajuutta, projektinhallintaa ja empatiaa erilaisia ihmisiä kohtaan, sekä selkeä visio siitä mitä mitä tehdään ja miksi. Perinteisesti koulutetun musiikkipedagogin näkökulmasta edellä mainitut haasteet ovat mielenkiintoisia.

Tuottamiemme hyväntekeväisyyskonserttien pohjalta voidaan todeta, että ihmisten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäminen osallistavan konserttitoiminnan kautta on todella antoisaa, mutta toisinaan vaikeaa yritysten ja erehdysten kautta oppimista. Jos mukaan saataisiin ainakin yksi hyvin menestynyt muusikko, jolla olisi myös ryhmänohjaajan taitoja mieluiten kaikissa työn vaiheissa. Objektiiivinen tuottamiemme konserttien onnistumisen arviointi on lähes mahdotonta ilman tieteellisin menetelmin kerättyä materiaalia, minkä toteuttamiseen meillä ei toistaiseksi ole vielä ollut mahdollisuutta. Kuulijoilta saamani suullisen palautteen mukaan konsertit ovat kuitenkin olleet tavoitteiden mukaisesti virkistäviä ja ajatuksia herättäviä taidekokemuksia. Rikkautena on juuri ollut osallistavan konserttitoiminnan perustein koottujen esiintyjäryhmien erilaisuus ja persoonallisuus, jota myös konserttien esiintyjät pitivät arvokkaana.

Yleisötyön sekä musiikkikulttuurin kehittämistavoittella on saavutettu tuloksia myös seurakunnan sisällä, jossa konsertti järjestettiin. Ensimmäiseen hyväntekeväisyyskonsertin järjestämiseen seurakunnassa suhtauduttiin varauksella perustelluistakin syistä. Kahden joulukonsertin jälkeen suhtautuminen on muuttunut huomattavasti positiivisemmaksi. Olen kiitollinen, että Saalem – seurakunta on antanut nuorille opiskelijoille mahdollisuuden näinkin itsenäisten projektien toteuttamiseen seurakunnan tiloissa ilman vuokranmaksua ja luottanut, että hoidamme

tapahtumajärjestelyt hyvin ja pyydämme apua tarvittaessa. Ehkä juuri tämä luottamus kannusti ottamaan rohkeasti vastuuta ja opettelemaan uusia asioita. Klassisen musiikin käyttö osana seurakunnan toimintaa on myös kauttaaltaan lisääntynyt ja monipuolistunut parin viime vuoden aikana. Seurakuntaan on palkattu osa-aikainen musiikkikoordinaattori, joka jakaa aivan saman idean eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten osallistamisesta musiikkitoimintaa ja myös järjestää seurakunnan jumalanpalveluksiin ja muihin tilaisuuksiin yhteisöllisyyttä vahvistavaa toimintaa. On todennäköistä, että järjestämämme hyväntekeväisyyskonsertit ovat omalta osaltaan vaikuttaneet musiikkikulttuurin monipuolistumiseen.

Tavoitteenani on jatkaa Fidan kehitysyhteistyötä tukevaa hyväntekeväisyyskonserttitoimintaa sekä kehittää toiminnan soveltavan taiteen menetelmien tehokkuutta. Hyväntekeväisyys tulee olemaan jatkossakin olennainen osa konsertteja. Se on myös vapaaehtoistyötä tekevien yhteishenkeä edistävä yhteinen päämäärä, joka motivoi ja antaa taiteen tekemiselle uusia merkityksiä. Olemme alustavasti suunnitelleet järjestäytymistä Ry:ksi, mikä tekisi toiminnasta systemaattisempaa ja työnjaosta selkeämpää, jolloin meillä olisi mahdollista toimia kolmannen sektorin palvelun tarjoajana kenties laajemmassakin mittasuhteessa kuin vain kerran vuodessa järjestettävillä konserteilla. Tarvitsisimme kuitenkin lisäkoulutusta ja kokemusta viestinnässä, markkinoinnissa ja konserttituottamisessa, jotta voisimme ohjata edellä mainitun kaltaista toimintaa. Onneksi korkealentoisetkaan unelmat eivät ole mahdottomia toteuttaa, jos vain löytyy tarvittavaa pitkäjänteisyyttä, hyvää suunnitelmallisuutta sekä rohkeutta unelmien toteuttamiseen.

Lähteet

Fida – International 2004. kehitysavusta kumppanuuteen. Aikamedia Oy Jyväskylä.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012 <http://www.humak.fi/opiskelu/opiskelu-humakissa/yhteisopedagogi>. (Luettu 8.6.2012)

Iso - Aho Juha, 2011. Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengen luojina. Helsinki: Metropolia.

Fida – International 2012.
<http://www.fida.info/fida-info/tietoa-fidasta/fida-pahkinankuoressa/>
(luettu 8.6.2012)

Musiikkia- ja Kulttuurikeskus Verso 2012 (<http://www.versomus.fi/>)

Musiikin erityisapuveikeskus Resonaari, 2011. HelsinkiMissio.
<http://www.resonaari.fi/getfile.php?tid=79>
(Luettu 8.6.2012)

Metropolia 2011. <http://www.musiikkielamaan.fi/index.php?page=musiikki-elaemaaen>
(luettu 8.6.2012)

Nummelin, Sanna. 2011. Kulttuurin hyvinvointivaikutukset: onnea, elämyksiä, terveyttä. Turun kaupungin keskushallinto/ Strategia ja viestintä, kaupunkitutkimus ja tieto. (löytyy myös verkkojulkaisuna otsikon nimellä)

Konserttikeskus 2012. <http://www.konserttikeskus.fi/fi/konserttikeskus>
(Luettu 7.6.2012.)

Opetusministeriö 2009. Kulttuurialan hyvinvointivaikutusten edistämishanke. Helsinki.

Pensola, Minna 2011. <http://www.klasariklubi.fi/>
(Luettu 8.6.2012.)

Pohjannoro, Ulla. 2011. Johdanto. Teoksessa M. Muukkonen, M. Pesonen & U. Pohjannoro. Muusikko eilen, tänään ja huomenna. Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Helsinki: Cosmoprint Oy.

Liikanen, Hanna-Liisa 2010. Taiteesta hyvinvointia: ehdotus toimintaohjelmaksi 2010 - 2014. Opetusministeriö, kulttuuri-, liikunta-, ja nuorisopolitiikan osasto, 2010.

Nummijärvi, Raija 2012. Selvitys alueellisten taidetoimikuntien taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia edistävästä työllistämishankkeista.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/ec7681cf-4ed2-4946-991f-67b0cb6f642d>
(luettu 7.6.2012)

Ruokonen, Inkeri; Moilanen Katriina; Ollaranta, Ritva & Ruismäki, Heikki. 2011. Virkistysverson musiikkitoiminta virittää vanhusten hyvinvointia ja omatoimisuutta. Suomen musiikkitieteellinen seura. (myös internet – julkaisu: http://www.mv.helsinki.fi/home/hruismak/julkaisut_files/virkistysverso.pdf)

Suomisanakirja, 2012. <http://suomisanakirja.fi>
(luettu 7.6.2012)

Siivonen, Katariina 2010. Taiteen särmällä nuorille hyvinvointia
Sitoumuksia ja toiminta-ajatuksia nuorten tueksi. Helsinki.

Virtala, Jukka 2010. Ajatuksia soveltavasta taiteesta – artikkeli. Tampere.
<http://www.yleisotyo.fi/index.php?page=soveltava-taide> (luettu 7.6.2012)

Yeung, A. B. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: YTY.

WWF 2012. Helsinki.
<http://wwf.fi/jarjesto/viestinta/uutiset-ja-tiedotteet/Gaalakonsertti--Pelastakaa-Itameri-1412.a> (luettu 8.6.2012)

YSA – yleinen suomalainen asiasanasto, 2011. <http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>
(luettu 8.6.2012)

★ ★ 21.12.2011 klo 19-20.45 ★ ★

Jouluyön heijastuksia

Runollinen
joulukonsertti
Itä-Afrikan
kuivuudesta
kärsivien hyväksi

fida
INTERNATIONAL

Ohjelmassa:
Runoutta
Klassista musiikkia
Improvisaatiota
Joululauluja
Afrikkalaisia vaikutteita

www.fida.info • Ohjelma 10/5€
Glögitarjoilua alkaen klo 18.30
Saalem-seurakunta, Näkinkuja 3

Joonatan Rautio, saksofoni + Annina Witick, huilu + Vilja Ilvonen, piano
Eki Söderqvist, kitara ja laulu + Jenni Witick, sello ja laulu
Lauri Koivula & band + Saksofonikvartetti + Tuomo & Marjatta Viikilä, lausunta

Händel - Grieg - Kauneimpia joululauluja - Jazz & Improvisointivaikutteisia sovituksia

27.12. klo 18
Saalem-seurakunnassa

ihana joulukonsertti

Naoko Ichihashi - piano
Joonatan Rautio - saksofoni
Janne Saarinen - saksofoni
Jaakko Gummerus - trumpetti
Annina Witick - huilu
Paul-Erik Söderqvist - kitara
Katri Tikka - harppu
Kirsti Apajalahti - viulu
Kati Välimaa - viulu
Anne Turkulainen - laulu
Jenni Witick - sello, laulu
Matti Mietola - alttoviulu
Malla Lounasheimo - kontrabasso
Lauri Koivula & band

Vapaa pääsy • Väliajalla tarjoilua • Ohjelma 5/10 €
Kuvataiteilija Elena Hopsun taidetta esillä klo 17.30 alkaen

Käsiohjelmien tuotto Fidan Yhdelle vähimmästä -työhön,
Balkanin alueiden köyhien romanien avustukseen.

www.yhdellevahimmista.fi

fida[®]
INTERNATIONAL

Helsingin Saalem-seurakunta - Näkinkuja 3 - www.saalem.fi

Joulukonsertti
Tähdistä
Kirkkain

La 19.12. klo 18
Saalem-seurakunnassa

Tunnelmallista
musiikkia
barokista jazziin!

Joonatan Rautio, saksofoni • Essi Liiri, laulu
• Jenni Witick, laulu/sello • Annina Witick, huilu •
Janne Saarinen, oboe/saksofoni • Kirsti Apajalahti, viulu
• Lauri Koivula, piano • Jaana Huotari, harmonikka •
Malla Lounasheimo, kontrabasso • Katri Tikka, harppu

Ugandan lapsisotilaiden auttamiseksi
Vapaa pääsy, ohjelma 5/10 e

Konsertin tuotolla autetaan Ugandan
lapsisotilaita Fida Internationalin kautta.
Mukana Fidan lähetti kertomassa kohteesta.

Väliajalla glögiä ja pipareita!

Helsingin Saalem-temppeli, Näkkinkuja 3,
00530 Helsinki (Hakaniemen torin vieressä,
Kauppahallin takana) www.saalem.fi

fida[®]
INTERNATIONAL

